

Eläköityvä Pentti Nikkanen haluaa jatkaa kansainvälisissä projekteissa

Erikoistutkija ja dosentti Pentti Nikkanen, 63, Jyväskylän yliopistosta jää eläkkeelle kuluvan vuoden syyskuussa.

Monista kansainvälisistä tutkimus- ja kehitysprojekteistaan tunnettu Nikkanen on saanut työhönsä sellaisen innostuksen pureman, että hän haluaa lykätä täysipäiväisen puutarhanhoidon aloittamista ja hakeutua vielä eläkepäivilläänkin uuteen kansainväliseen projektiin mukaan.

Koulutuksen tutkimuslaitoksessa työskentelevä Pentti Nikkanen on kuulunut Ammattikasvatuksen aikakauskirjan toimistuskuntaan alusta lähtien. Hänen esimiehensä ja laitoksen johtaja, professori **Jouni Välijärvi** on kuvannut Nikkasta ”oman tiensä kuljaksi”.

- Olen tehnyt paljon minua kiinnostaneita asioita. Sellaisiakin, joita minua on nimenomaan neuvottu jättämään tekemättä, Nikkanen naurahtaa.

Nikkanen pitää itseään etuoikeutettuna siinä mielessä, että hän on saanut tehdä työtä, johon hän on tuntenut syvää kiinnostusta ja palavaa intohimoa. Siksi tutkijan kammiossa on lamppu palanut usein myöhään.

- Kollegat sanoivat, että sinähän olet kuin talkkari, tulet aamulla ensimmäisenä ja lähdet illalla viimeisenä. Mutta he olivat itsekin aivan yhtä sitoutuneita.

Nikkasen mielestä ihmisen tulisi saada tehdä sellaista työtä, jota hän parhaiten osaa ja johon hän on suuntautunut. Siksi hän eläköityessään lausuu itsensä ja kollegoidensa puolesta ää-

neen toivomuksen ”pakollisen säälän” vähentämisestä yliopistotyöstä.

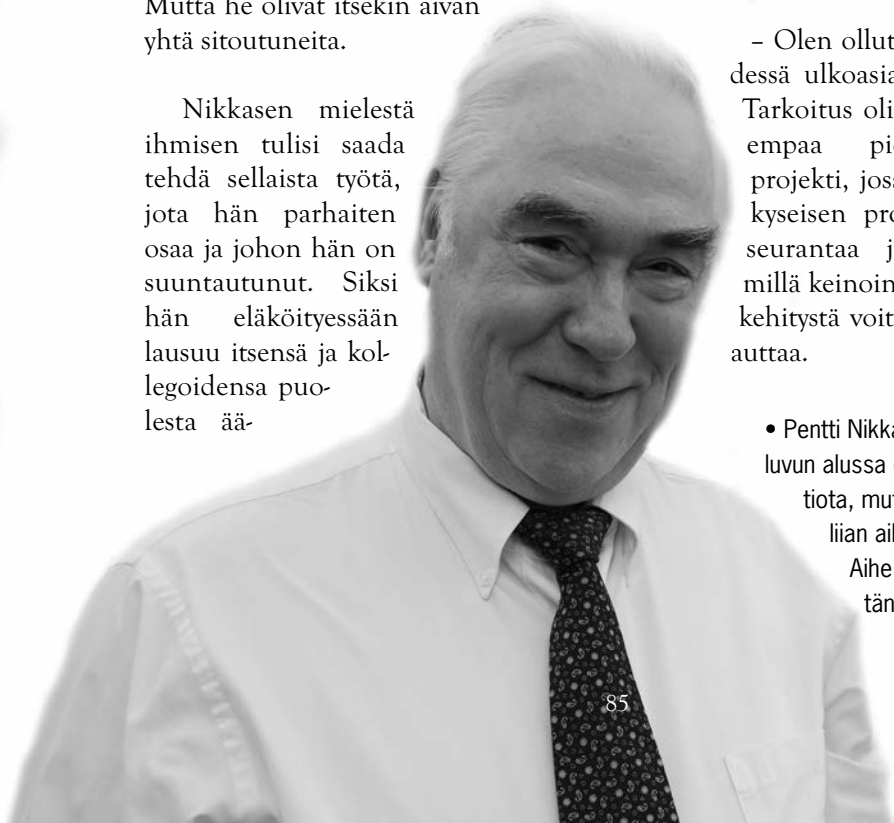
- Tiuhaan vaihtuvat projektityöt pätkivät arkea ja vievät voimia. Olisi hyvä joskus toimia pitkäjänteisemmin ja mennä tutkittavaan ilmiöön syvemmälle. Varsinkin senioritutkijat joutuvat projektien kautta hakemaan talolle rahaa.

- Jo yksin tutkimussuunnitelmien valmisteleminen vie aikaa. Ja kun määrärahoilla on useita hakijoita, suunnitelmat eivät useinkaan toteudu. Se voi olla turhauttavaa.

Eläkepäivien lähestyessä häntä on ruvennut kiehtomaan ajatus keskittymisestä kansainvälisiin projekteihin, joihin hänellä on vahva tuntuma ja joissa hän kokee itsellään olevan annettavaa. Erityisesti hän on kiinnostunut palaamaan Vietnamiin, missä hän oli toteuttamassa onnistunutta koulutusprojektia kymmenen vuotta sitten.

- Olen ollut jo asiassa yhteydessä ulkoasiainministeriöön. Tarkoitus olisi käynnistää aiempaa pienimuotoisempi projekti, jossa päivitettäisiin kyseisen projektin tulosten seuranta ja katsottaisiin, millä keinoin hyvin alkanutta kehitystä voitaisiin vielä edesauttaa.

- Pentti Nikkanen tutki 1990-luvun alussa oppivaa organisaatiota, mutta koki olevansa liian aikaisin liikkeellä. – Aihe ei silloin vielä herättänyt mielenkiintoa.

Vietnamin ammatillista koulutusta modernisoitiin

VIETVOC-hanke, jota tarjottiin Ammattikoulutuksen tutkimusseura OTTU ry:lle Nikkasen toimiessa yhdistyksen puheenjohtajana, käynnistyi vuonna 1997. Suomesta hankkeeseen osallistui 30 henkilöä yhdeksästä ammatillisesta oppilaitoksesta. Kehitysyhteistyöhankkeen vetäjänä toiminut Nikkanen päätti heti, ettei sitä lähdetä toteuttamaan yliopistohankkeena, koska tietty osa rahoituksesta olisi tavannukaisesti jouduttu osoittamaan yliopistolle.

- Hanke sai kehitysyhteistyörahaa kuuden vuoden aikana yhteensä reilut miljoona euroa. Halusin rahan menevän täysimääräisenä Vietnamiin, Nikkanen selittää.

• Pentti Nikkanen pitää Vietnamiin suuntautunutta koulutushanketta arvokkaimpana saavutuksenaan. Hänet palkittiin työstään sekä Vietnamin opetusministeriön että Huen yliopiston kunniamitaleilla. Nikkasen kunniaksi istutettiin sikäläisen koulun pihaan puu.

- Hoidin projektin johtamista virkatyön ohella ja käytin siihen kaiken vapaa-aikani kuuden vuoden ajan. Tein kolmen viikon reissuja paikan päälle vuosilomieni aikana.

Kehitysyhteistyössä oli mukana kolme oppilaitosta Quang Trin maakunnassa sijaitsevasta Dong Han kaupungista Keski-Vietnamissa: opettajankoulutuslaitos, aikuiskoulutusopisto ja sairaanhoito-oppilaitos. Yhteistyötä tehtiin myös Huen yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan kanssa.

Suomalaisyrietykset lahjoittivat Vietnamiin pari kontillista käytöstä poistettua, mutta huollettua ja edelleen hyväkuntoista tavaraa. Kontteihin pakattiin suuri määrä erilaisia työ- ja opetusvälineitä, aina sähköhitauslaitteista tietokoneisiin.

- Kunnostimme vanhan varaston metallipajaksi. Rakensimme opetusta varten modernin keittiön tiloihin, missä oli vielä maalattia. Kalusteet valmistettiin ruostumattomasta teräksestä. Vedimme sinne vielä sähkötkin.

- Hankimme Huen yliopistoon mitavan määrän tutkimuslaitteita ja sen kirjastoon kirjoja. Sairaanhoito-oppilaitokselle annoimme stipendejä jaettaviksi. Kannustimme valmistuvia opiskelijoita jäämään paikkakunnalle, jotta heidän osaamisensa jäisi kehittämään omaa maakuntaa.

Neljännesmiljoona dollaria kuljetettiin perille vyötäröllä

VIETVOC-hankkeeseen osallistuneille vietnamilaisopettajille järjestettiin mahdollisuuksia myös

jatkokoulutukseen. Heidän keskuudesta valituille 67 ”avainopettajalle” järjestettiin kuuden vuoden aikana, pienissä ryhmissä, kolmen kuukauden koulutusjakso suomalaisissa ammatillisissa oppilaitoksissa.

Projekti oli menestys. Suomalaisten modernisoimista kolmesta oppilaitoksesta Dong Hassa tuli mallikouluja, joihin käytiin tutustumassa eri puolilta Vietnamia. Projektin onnistumiseksi Nikkasan oli kuitenkin tehtävä paljon sellaista kulttuurieroihin ja käytännön ongelmiin liittyvää pohjatytöä, jota ei koskaan voitu kirjata hankeraportteihin.

- Pidin jatkuvasti yhteyttä sikäläisen opetusministeriöön taatakseni virkamiesten suopean suhtautumisen. Vieraillessani Vietnamissa kävin aina jonkin maan suurlähetystössä keskustellessa heidän kokemuksistaan tällaisista projekteista.

Nikkasta varoitettiin liiallisesta sinisilmäisyydestä. Tämän neuvon hän ottikin varteen. Kun sikäläinen pankkijärjestelmä ei ollut riittävän luotettava, Nikkanen päätyi aluksi kuljettamaan projektirahaa Vietnamiin henkilökohtaisesti. Hän maksoi käteisellä projektin kustannuksia kuitteja vastaan.

- Sulloin rahat vyötärölleni takin alle ennen lentomatkaa. Takin alta näkyi melkoisia muhkuroita, kun vein mukanani neljännesmiljoona dollaria. Ulkoasiainministeriössä järjestelyistäni tiedettiin. Ilmoitin summat aina tuliselvityksessä.

- Kun löysimme Huesta luotettavan pankin, siirryimme käyttämään matkasekkejä, Nikkanen muistelee nauraen.

Rajavartijoiden koulutusta yhdenmukaistettiin EU:ssa

Nikkanen on uransa aikana osallistunut useisiin kansainvälisiin projekteihin, joista esitellään tässä lyhyesti vielä kaksi. Jyväskylän yliopisto lähti 2000-luvun puolivälissä mukaan rajavartijoiden koulutuksen yhtiämishankkeeseen yhdessä Budapestin yliopiston kanssa. Toimeksiantaja oli EU:n jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtiva Frontex-virasto.

- Frontexilla on paljon yhteisurooppalaisia hankkeita. Kun eri maista pyydetään rajavartijoita apuun erilaisissa rajavalvontaan liittyvissä tilanteissa, on tärkeätä, että nämä ammattilaiset osaavat toimia yhteen.

Nikkanen oli laatimassa perusopetussuunnitelmaa koulutukseen. Hän kehitti myös mittarin, jolla voitiin mitata yhteistoimivuutta ja osaamisen tasoa eri maissa. Konsultoidessaan projektia varten perustettuja työryhmiä hän huolehti, että niiden työskentelylle asetetut tavoitteet olivat oikeenlaisia ja yhdenmukaisia.

Toinen hanke on edelleenkin käynnissä Aasiassa. Afganistan on ollut useiden sotien näyttämönä ja maassa on edelleenkin levotonta. Väkivallan repimään maahan lähdettiin rakentamaan ammatillista koulutusjärjestelmää eurooppalaisvoimin. Jyväskylän yliopisto on mukana ison englantilaisen konsulttifirman perustamassa konsortiossa.

- Meidän akkreditointiryhmämme tehtävänä on seurata kaksivuotisen koulutuksen aikana rakennetun opetus-

suunnitelman toteutumista ja pitää huolta siitä, että se täyttää kansainväliset standardit.

Kolme sikäläistä ammatillista koulutusta tarjoavaa oppilaitosta on yhdistetty NIMA-insituutiksi. Insituutin suojiin pyritään keräämään yhteiskunnasta irralleen ajautuneita nuoria. Koulutuksen avulla pyritään saamaan yrityksiin osaavaa väkeä ja takaamaan yhteiskuntarauhaa. Afganistanin projekti on osa Jyväskylän yliopiston viime vuosina menestyksellisesti toteuttamaa koulutuksen vientiä ulkomaille, josta ehkä parhaiten tunnetaan mittava koulutushanke Abu Dhabissa.

Markku Tasala

